

velikosti buněk. U amerických rostlin z klasické lokality jsou buňky co do velikosti vyrovnanější, a tím pádem řazeny v jakýchsi více či méně zřetelných řadách (Grout 1936). Toto u evropských položek není patrné.

Co tedy plyne z výše uvedeného:

1. Nepoužívat již nadále jména *Fissidens minutulus*.
2. Naučit se rozlišovat druh *Fissidens limbatus* od jemu podobných druhů.
3. Zjistit rozšíření druhu *Fissidens limbatus* v České a Slovenské republice.

Literatura

- Bruggeman-Nannenga M.A. (1978): Notes on *Fissidens* I and II. - Proc. K. Ned. Akad. Wet., ser.C., 81(4): 387-402.
- Corley M.F.V. (1980): The *Fissidens viridulus* complex in the British Isles and Europe. - J. Bryol. 11: 191-208.
- Corley M.F.V. et al. (1981): Mosses of Europe and the Azores: an annotated list of species, with synonyms from the recent literature. - J. Bryol. 11: 609-689.
- Grout A.J. (1936): Moss Flora of North America. Vol.1. - Newfane, Vermont.
- Pospíšil V. (1988): Die Laubmoose Mährens, ihr Häufigkeits- und Gefährdungsgrad. - Acta Mus. Moraviae, sci nat., 73: 123-148.

MECH *SCLEROPODIUM ORNELLANUM* (BRACHYTHECIACEAE) NA SLOVENSKU

The moss *Scleropodium ornellanum* (Brachytheciaceae) in Slovakia

Zdeněk Pilous

Komenského 433, 543 71 Hostinné, Česká republika

Abstract: The arctic-alpine moss species *Scleropodium purum* is recorded by the author from the Belianske Tatry Mts. (Tristarská dolina valley, calcareous rocks, ca 1900 m a.s.l.) in the Slovak Republic. Previously recorded occurrence of this species in Slovakia (Žmuda 1915) is erroneous (cf. Kuc 1956).

Chalubinski (1886) ve svém obsáhlém přehledu tatranských mechů publikoval mimo jiné též zajímavý nález druhu *Scleropodium touretii* (Brid.) L.Koch (pod jménem *S. illecebrum*) z polské strany Tater. Později pak rovněž tento druh uvedl Žmuda (1915) od Alabastrové jaskyně v Belianských Tatrách. Oba zmíněné údaje byly z fytogeografického hlediska velmi překvapivé, neboť jde o výrazně oceanicko-submediteránní druh mechu, jehož výskyt lze v Tatrách jen sotva očekávat. Bohužel, Chalubinského doklad se nedochoval a Žmudův doklad mi nebyl dostupný. Velmi bedlivě jsem proto ohledal alespoň okolí Alabastrové jaskyně, avšak s negativním výsledkem. Nalezl jsem jen drobné formy druhů *Rhynchostegium murale* a *Cirriphyllum cirrosum*, které se druhu *S. touretii* jen velmi vzdáleně podobaly (cf. Pilous 1956). Kuc (1957) se tomuto problému nedlouho poté také věnoval a na Chalubinským uváděné lokalitě "Magórsa Zakopańska (Kopa Magóry)" našel pouze jiný druh rodu *Scleropodium* - totiž *S. ornellanum* (Mol.) Lor. Svůj nález Chalubinský s největší pravděpodobností mylně určil; lze to však jednoduše vysvětlit. Používal totiž při určování v té době prakticky jedinou dostupnou evropskou bryofloru Schimper (1876), kam však nebyl nedlouho před vydáním popsán druh *S. ornellanum* vůbec zařazen. Kuc (l.c.) revidoval i Žmudův doklad z Belianských Tater a zjistil, že v dokladové položce jsou pouze rostlinky z rodu *Cratoneuron*. Nalezl však druh *S. ornellanum* i v těsné blízkosti polsko-slovenských hranic - na polské straně Tater pod vrcholem Rysů ve výšce 2200 m n.m.

V roce 1955 jsem sbíral na vápencích v Tristarské dolině v Belianských Tatrách v nadmořské výšce asi 1900 m mech, který jsem až dodatečně určil jako *S. ornellanum*.

Tento výrazně arкто-alpínský mech s eurosibiřským areálem (cf. Duell 1985) tedy skutečně na Slovensku roste a dalším výzkumem mechorostů Tater lze předpokládat objevení dalších lokalit.

Literatura

- Chalubinski T. (1886): Enumeratio Muscorum frondosorum Tatrensiu hucusque cognitarum. - Pamietn. Fizjogr., Warszawa, 6: 1-208.
 Duell R. (1985): Distribution of the European and Macaronesian mosses. Part II. - Bryol. Beitr., Rheurd, 5: 110-232.
 Kuc M. (1957): O *Scleropodium ornellanum* (Mol.) Lor. w Tatrach i podobnych do niego modyfikacjach ekologicznych *Scleropodium purum* Limpr. na niżu polskim. - Fragm. Flor. Geobot., Kraków, 3: 79-86.
 Pilous Z. (1956): Fragmenta bryologica 1-10. - Preslia, Praha, 28: 42-51.
 Schimper W.Ph. (1876): Synopsis Muscorum europaeorum. - 886 p., Stuttgartiae.
 Žmuda A. (1915): O rošlinosci jaskiń tatrańskich. - Rozpr. Wyzd. Mat.-Przyr. AU Kraków, ser. B, 55: 121-179.

Redakční poznámka

Otázka taxonomie a fyto geografie druhu *Scleropodium ornellanum* není dosud jednoznačně vyřešena. Někteří autoři - jako např. Frahm (in Frey et al., Die Moos- und Farnpflanzen Europas, Kleine Kryptogamenflora IV, 1995) - charakterizují tento druh jako arktický, s výskytem pouze v severní části Ruska a na Kolském poloostrově, přičemž rostliny z alpských poloh hor střední Evropy považují - stejně jako typovou položku *S. ornellanum* z Alp - za horské formy *Cirriphyllum pitiferum*. Platným jménem je potom *Scleropodium apiculigerum* (Lindb. & H.Arn.) Frahm.

HERBÁŘ MECHOROSTŮ NÁRODNÍHO MUZEA V PRAZE Bryophyte herbarium of the National Museum in Prague (PRC)

Hana Franklová

Botanické oddělení Národního muzea, 252 43 Průhonice, Česká republika

Abstract: A brief history of bryophyte herbarium (including curators, main collectors) of the National Museum in Prague (PRC) is given. The herbarium contains ca 200 000 of specimens.

Herbář mechorostů Národního muzea patří mezi největší herbáře v České republice s počtem asi 200 tisíc položek. Je rozdělen na dvě samostatné sbírky - játrovky (včetně hlevníků) a mechy. Jeho historie je velmi zajímavá a je úzce spojena i s historií herbáře cévnatých rostlin. O založení herbáře a jeho dalším osudu je možno získat podrobnější informace např. v pracích Bayera (Bayer 1926) a Klášterského (Klásterský 1949).

Položky mechorostů obsahovaly již přírodovědné sbírky Karla Maria Šternberka, které věnoval muzeu při jeho založení v roce 1818. Jeho položky nejsou označeny a dají se v herbáři velmi těžko rozpoznat. Šternberk rozšiřoval sbírky nákupem dalších cenných herbářů. Mezi nejstarší patří herbář játrovek a mechu Augusta Josefa Cordy. Corda působil v muzeu od roku 1835 jako kustod zoologických sbírek, později se však krátkou dobu staral i o botanické sbírky. V roce 1848 se zúčastnil výzkumné cesty do Texasu, ze které se již ale bohužel nevrátil (loď se na zpáteční cestě v Západní Indii potopila). V muzeu po něm zůstal mimo jiné i herbář mechorostů. Položky jsou však označeny jen částečně a mnohé z nich se ztratily. V roce 1853 věnoval muzeu herbář dlouholetý spolupracovník a přítel hraběte Šternberka Filip Maxmilian Opiz. Jeho sbírka je významná tím, že vedle vlastních sběrů obsahuje i položky dalších evropských sběratelů. Opiz je získával prostřednictvím Výměnného ústavu (1819-1858), který sám založil. S Národním muzeem spolupracovali i další botanici, kteří pomáhali při zpracování herbáře a svými sběry rozšířili muzejní sbírky. V období, kdy působil jako kustod botanického oddělení Ladislav Čelakovský, to byli např. Josef Dědeček, Edvin Bayer, Josef Velenovský, Josef Podpěra a další. Dědeček zrevidoval herbář játrovek a výsledky použil v r. 1883 při zpracování díla "Mechy játrovkovité (Hepaticae) květeny